

P M FÖR ARRANGÖRER
av orienteringslöpning på Gotland
Avser samråd och tillstånd med/från
myndigheter
vid orienteringsarrangemang

GÄLLANDE FRÅN OCH MED ÅR 2021

UTGIVARE: GOTLANDS OF

Detta PM finns på GOF:s hemsida – tävlingsverksamhet
Senaste ändringsdatum 2021-02-09

Orienteringsklubbarna på Gotland ansvarar för delgivning av detta
PM till tävlingsledaren i egna arrangemang

PM för samråd och tillstånd med/från myndigheter vid orienteringsarrangemang

Innehåll

- Inledning och bakgrund
- Samråd länsstyrelsen
- Tävlingsregler och anvisningar
- Dispens för terrängkörningslagen
- Dispens för naturresevartens föreskrifter
- Dispens för tillfällig hastighetsbegränsning
- Tillstånd från polisen för arrangemang på allmänplats
- Så här genomför orientering på Gotland, samråd, dispenser och tillstånd.

Utdrag SOFT hemsida: <https://www.svenskorientering.se/Arrangera/markfragor/>

Orienteraren - en gäst i naturen

Vi orienterare är gäster i naturen. Skogen är vår idrottsplats, men den är också en levande miljö för växter och djur där vi måste visa varsamhet och hänsyn. Vi är också gäster hos den som äger markerna, och därför är det självklart att vi ska ta hänsyn till markägarnas intressen.

Som orienterare representerar du inte bara dig själv utan hela vår idrott. Om du uppträder på ett ansvarsfullt sätt får det positiva effekter för hela orienteringsrörelsen. För att kunna bedriva vår idrott är vi beroende av ett väl fungerande samarbete med markägare, jägare och andra intressenter som i de marker vi nyttjar för vår verksamhet.

Orienteringsförbundets övergripande plan för arbetet kring markfrågor finns beskrivet på SOFT:s hemsida: [Strategi för tillgång till mark – arbetets inriktning fram till 2020](#).

På hemsidan finns också [aktuell information och lägesrapporter](#), [information om vilt och jakt](#), [vetenskapliga studier](#), [utredningar](#) och [länkar](#).

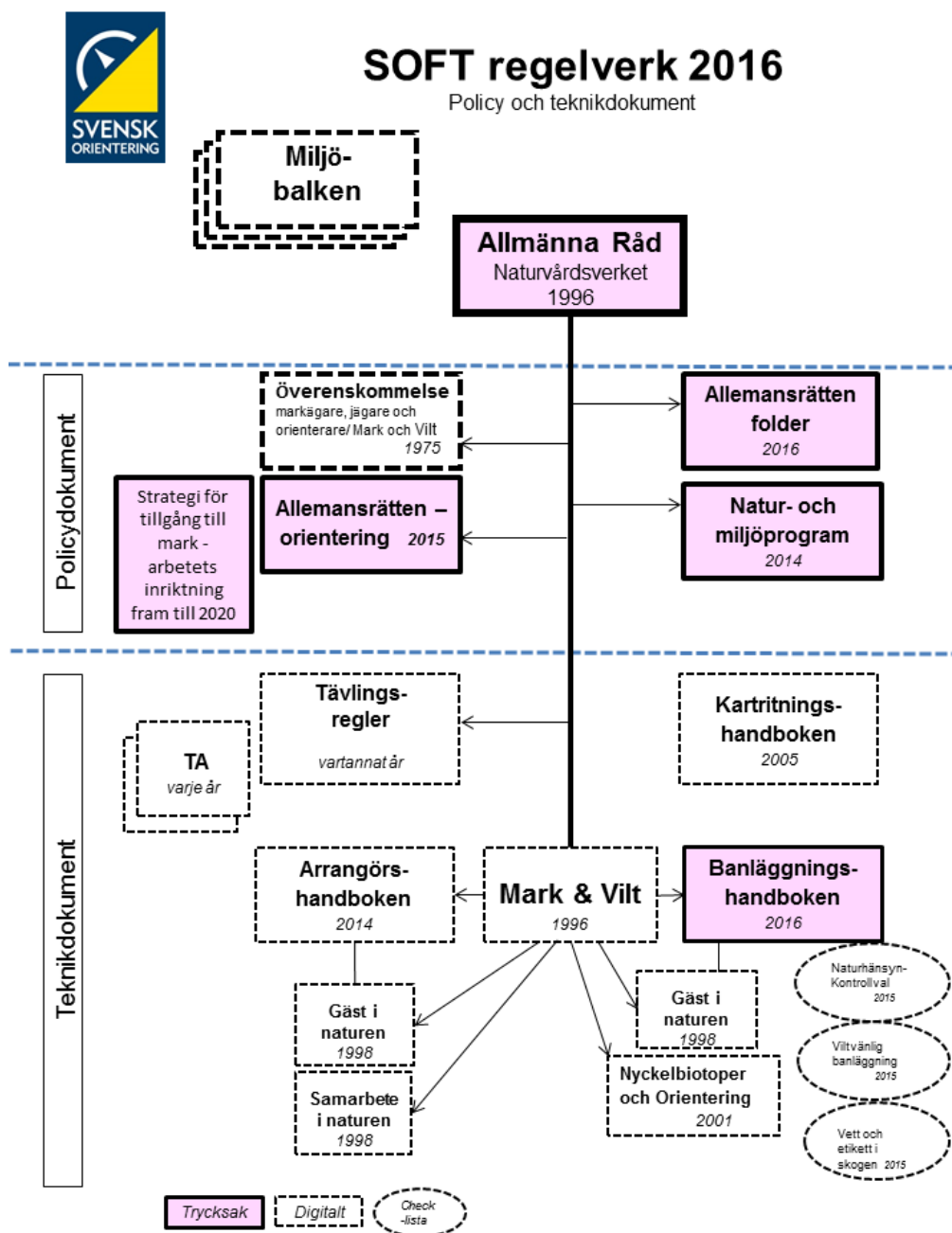
Allemansrätten och orientering

- Från SOFT:S hemsida kan du ladda ner PDF:en Allemansrätten och orientering 2015, uppdaterad 2017. Där finns en utskriftsvänlig version (ej uppslag)
- På hemsidan kan du ladda ner en liten folder om Allemansrätten,
- På hemsidan finns även lättläst vägledning till allemansrätten från Naturvårdsverket

För ytterligare förkovran finns Allmänt om Allemansrätten

- Naturvårdsverket: Allemansrätten - det här gäller.
- Var rädd om din arena - kampanj från Håll Sverige Rent
- Svenska Orienteringsförbundet är en av medlemsorganisationerna i Svenskt Friluftsliv, här finns Svenskt Friluftslivs inställning till allemansrätten att läsa.
- Ett PM om allemansrätten från LRF

Här är en översikt över dokument som rör markfrågor (klicka för större bild):

Samråd

Tävlingsreglerna tar upp vad som gäller för samråd och hänsyn vid tillgången till ett tävlingsområde. Orienteraren är gäst i naturen. Vi springer i markerna på allemansrättslig grund men får aldrig glömma att allemansrätten även innebär en skyldighet att ta vederbörlig hänsyn till både växt- och djurliv liksom till andra markintressenter. Ett gott förhållande till vår omvärld skapar förutsättningar för framtida tillgång till marker för träning och tävling.

Miljöbalken lyder inledningsvis: "Naturen utgör en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas. Den är tillgänglig för alla enligt allemansrätten. Envar skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med naturen."

Enligt [Naturvårdsverkets allmänna råd](#) ska länsstyrelsen informeras i god tid inför kartritning och arrangemang som förväntas samla fler än **storleksordningen 150 deltagare**. Information ska även lämnas inför revidering av befintlig karta som varit i vila.

Läs mer i [tävlingssanvisningarna](#) (kommer nedan).

Samråd med Fortifikationsverket för nyttjande av deras marker görs lämpligast med hjälp av [Lathund fortverket](#), finns på SOFT:s hemsida och även [FFV:s formulär](#).

Tävlingsregler

4.7. Samråd och hänsyn

4.7.1 Vid alla typer av orienteringsarrangemang ska såväl Miljöbalkens som Terrängkörningslagens krav på hänsyn och varsamhet iakttas.

Ett gott samarbete ska eftersträvas med markägare, jägare och andra berörda. SOFT:s Markpolicy ska följas.

Vid banläggningen ska hänsyn tas till växt- och djurliv.

4.7.2 Inför ett orienteringsarrangemang ska samråd om nyttjandet av alla berörda områden ske i god tid med markägare, jägare och andra berörda.

Tillstånd ska inhämtas från markägare och arrendatorer för nyttjande av mark till parkering, målområde och startplatser, samt för att bygga kontroller i terrängen, eftersom sådant nyttjande kan innebära större olägenhet för markägaren än vad allemansrätten kan anses medge.

Arrangören ska försäkra sig om att inte andra arrangemang som kan medföra fara för deltagarna äger rum i tävlingsområdet under den tid som tävlingen pågår.

4.7.3 Arrangören ska före tävlingen överenskomma med berörda markägare och nyttjanderättshavare om principerna för ersättning för, och återställande av, skador på mark och egendom som kan ha uppstått på grund av tävlingen.

- Se TA 14.7 för tillämpning.
- Se SOFT:s hemsida, under Arrangera → Markfrågor, för diverse markrelaterad dokumentation.

Tävlingsanvisningar

14.7 Samråd och hänsyn

Orienteraren är gäst i naturen och vistas i markerna på allemansrättslig grund. Allemansrätten innebär även en skyldighet att ta vederbörlig hänsyn till både växt- och djurliv liksom till andra markintressenter. Ett gott förhållande till vår omvärld skapar förutsättningar för framtida tillgång till marker för träning och tävling.

Miljöbalken lyder inledningsvis: "Naturen utgör en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas.

Den är tillgänglig för alla enligt allemansrätten. Envar skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med naturen."

Enligt *Naturvårdsverkets Allmänna råd* ska länsstyrelsen informeras i god tid inför kartritning och arrangemang som förväntas samla fler än storleksordningen 150 deltagare.

Information ska även lämnas inför revidering av befintlig karta som varit i vila.

Samråd med markägare m.fl.

Samråd med markägare, jakträttsinnehavare och andra eventuella rättsinnehavare ska ske inför kartritning, inklusive revidering av befintlig karta, samt inför arrangemang.

Alla arrangemang ska föregås av någon form av samråd. Storlek och omfattning avgör hur omfattande samrådet bör vara. Syftet med samråden är att informera om den planerade verksamheten för att gemensamt söka lösningar på eventuella problem.

Vårdatumperioden

Under vår och försommar, den så kallade vårdatumperioden 2 (**gäller för Gotland 11 maj – 30 juni**), får inga öppna arrangemang¹ genomföras inom regionerna 1 - 3²(**Gotland tillhör region 2**).

Naturvårdsverket kan göra avsteg från dessa perioder. Beslut fattas av länsstyrelse efter samråd mellan arrangör/OF och länsstyrelse.

Vårdatumperioden varierar i olika delar av landet. Under veckorna före och efter vårdatumperioden (Gotland 1-10 maj och 1 – 10 juli) ska särskild hänsyn² tas till djurlivet i tävlingsområdet. Mindre arrangemang får arrangeras under vårdatumperioden inom regionerna 1 - 3² förutsatt att val av område sker med stor omsorg av hänsyn till djurlivet. Inom regionerna 4 - 5² får öppna arrangemang¹ genomföras varvid de särskilda hänsyn som anges i Naturvårdsverkets Allmänna Råd ska tillämpas.

¹ Avser i första hand i tävlingsprogrammet redovisade arrangemang och andra arrangemang som inte kan anses vara föreningsinterna.

² Avser de tider och regioner som beskrivs i Naturvårdsverkets Allmänna Råd avseende orientering och andra friluftsanslag.

Jakt

Under perioden för allmän älgjakt liksom under söndagen före densamma, den så kallade älg-söndagen, är det vanligen mindre lämpligt att ordna såväl tävlings- som träningsorientering. Om överenskommelse kan träffas med jägarna om områdets utnyttjande föreligger inget hinder.

Licensjakt på älg sker ofta under särskild jakttid efter den allmänna jakttiden. Orientering som anordnas under denna period måste noga planeras tillsammans med jakträttsinnehavare.

Den så kallade bockjakten i augusti ska uppmärksammas. (Rådjursjakt från 16 augusti)

Terrängkörningslagen

Samråd med länsstyrelsen sker enligt miljöbalkens 12 kapitel, paragraf 6.

Enligt terrängkörningslagen (SFS 1975:1313) är körning i terräng med motordrivet fordon förbjudet.

Samråd innan varje kartprojekt

Innan investeringar i tid eller pengar sker i ett kartprojekt, ska samråd ske med berörda markägare och jakträttsinnehavare, samt i tillämpliga delar med andra nyttjanderättshavare.

Både markägare och framförallt jakträttsinnehavare förändras med åren och samråd ska därför ske även vid revidering av kartor om det gått ett antal år sedan föregående samråd gjordes.

Samråd och överenskommelser kan variera stort. På något ställe kan man ha en skriftlig överenskommelse som övergripande reglerar orienteringen. Men överallt bygger det på förtroende. Överenskommelser, skriftliga eller muntliga, kan exempelvis innehålla:

- Ingen tävling under jaktsäsong
- Ingen träning under jaktsäsong
- Kartläggning av bara en del av fastigheten
- Förbjudet område längs större väg
- Samråd inför alla aktiviteter
- Maximum 3 tävlingar per 10-årsperiod
- Med mera utifrån förhållanden och markägars krav

Vid ett helt oreglerat förhållande gäller allemansrätten.

Exempel på samrådsbrev (nyttjanderättsavtal) finns att hämta på SOFT:s hemsida.

Där finns även [exempel](#) på hur samrådsbrev kan utformas och [hur man kan formulera](#) sig på lämpligt sätt.

Köra och parkera motordrivna fordon i terrängen.

För att kunna genomföra våra arrangemang har vi i de flesta fall behov av att framföra och parkera motordrivna fordon i terrängen.

Enligt terrängkörningslagen (SFS 1975:1313) är körning i terräng med motordrivet fordon förbjudet.

Motortrafik i naturen

Det är förbjudet att köra ett motordrivet fordon på barmark i terräng, även om det är din egen mark.

Det finns vissa generella undantag från förbudet och det är **även möjligt att söka dispens för terrängkörning**. För vattenskoter och snöskoter gäller speciella regler.

Förbud mot terrängkörning

Huvudregeln i terrängkörningslagen är att det är förbjudet att köra med motordrivet fordon på barmark i terräng. Det gäller även om det är din egen mark.

Vad räknas som terräng?

All naturmark utanför väg räknas som terräng, till exempel:

- *park*
- *åker*
- *äng*
- *myr*
- *hedmark*
- *stränder*
- *kalfjäll*
- *vandringsleder*
- *motionsspår*
- *traktorstigar*.

Vad räknas som motordrivet fordon?

Till motordrivna fordon räknas alla fordon som drivs med motor, till exempel:

- *bil*
- *motorcykel*
- *fyrhjuling/ATV*
- *elcykel*
- *bandvagn*
- *snöskoter*.

Undantag från förbudet mot terrängkörning

Det finns generella undantag från förbudet mot terrängkörning. Undantagen kan kräva markägarens tillstånd och gäller om åtgärden inte kan utföras på något annat lämpligt sätt.

För vilka gäller generella undantag?

Det generella undantaget gäller för:

- *jordbruk*
- *skogsbruk*
- *statlig eller kommunal tjänsteman i tjänsteärende*
- *räddningstjänst*
- *läkare*
- *brandkår*
- *fjällräddningen*
- *renskötsel*
- *den som ska hämta fälld björn, hjort, vildsvin eller älg*

Ansökan om dispens från terrängkörningslagen görs hos länsstyrelsen.

Enligt lagstiftningen krävs ett särskilt skäl för att Länsstyrelsen ska medge dispens från terrängkörningslagen.

Dispens från föreskrifterna gällande naturreservat.

Länsstyrelsen får meddela dispens enligt 7 kap 7 § Miljöbalken (1998:808) från föreskrifter inom nationalparker och naturreservat om det finns särskilda skäl. Beslut om dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i rimlig utsträckning i naturreservatet eller i något annat område.

Om det krävs en dispens från reservatsföreskrifterna beror på föreskrifterna för det aktuella reservatet. Dessa kan variera mellan reservaten beroende på syftet med skyddet.

Om det inte behövs dispens från reservatsföreskrifterna kan det ändå krävas en anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken om verksamheten eller åtgärden kan komma att väsentligt ändra naturmiljön.

Ändring av ex. hastighetsbegränsning.

Önskemål om hastighetsbegränsningar på berörda vägar eller avstängningar mm. ska det lämnas en ansökan om lokala trafikföreskrifter hos länsstyrelsen.

Polis Tillstånd/Anmälan

Skyldigheten att begära Tillstånd eller gör Anmälan vid orienteringsarrangemang.

Huvudregeln är tillstånd enligt Ordningslagen 2:4 och ev. undantag är anmälan Ordningslagen 2:5.

Inom detaljplanerat område:

- Huvudregeln är att det krävs tillstånd för att anordna idrottsevenemang på platser som inte är utformade för just det ändamålet. (*När är platsen utformad för orientering?*)
- Huruvida en offentlig tillställning kräver tillstånd eller om det räcker med anmälan beror på platsens utformning.

Utanför detaljplanerat område:

- Det framgår av OL 2:5 andra stycket att man är anmälningsskyldighet även för en offentlig tillställning som anordnas utomhus utom detaljplanelagt område om det på grund av det förväntade antalet deltagare finns risk för att t.ex. trafiken störs.

Hur gör vi på Gotland med alla tillstånd och dispenser.

Sedan många år tillbaka har vi en tyst överenskommelse med Länsstyrelsen att Gotlands Orienteringsförbund genomför en samrådsprocess för samtliga tävlingsarrangemang på Gotland inför kommande år. Inom andra distrikt är det inte ovanligt att respektive arrangör genomför hela samråds och dispensansökan proceduren med länsstyrelsen.

Med erfarenhet av de senare årens samrådsprocesser krävs det mer omfattande och precisare underlag för att få en smidig handläggning.

Länsstyrelsernas handläggningstid är minst sex veckor efter att fullständiga handlingar finns inlämnade.

Vi gör en samrådsprocess för hela nästkommande år, det innebär att vi har ett stort tidsspänn för våra arrangemang, från slutet av mars till slutet av oktober. För att ge de tidiga arrangörerna en rimlig tid förberedelser startar arbetet med samrådet för alla redan under sommaren med förhoppning att få besked från länsstyrelsen till första november.

För att det skall fungera krävs det ändå att respektive arrangör kan tillhandahålla fullgoda underlag. Ett tips är att kontrollera området via Skogsstyrelsens karta, "Skogenspärlor" <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> och Naturvårdsverkets "Skyddad natur" <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>. Här visas känsliga områden som man bör undvika vid banläggning. Anger man att vi inte kommer att använda ett känsligt område redan i ansökan spar vi tid i samrådsprocessen och vi slipper undantag i beslutsdokumenten.

De underlag som behöver sammanställas för att genomföra samrådsprocessen enligt Miljöbalken och dispens från Terrängkörningslagen samt ev. dispens från föreskrifter för Naturreservat:

- Karta där tävlingsområde, tävlingsarena är markerat, finns parkering med på kartan skall det även markeras.
- Detaljerad karta över tävlingsarena och parkering, där det skall framgå fastighetsbeteckning och även markering för in och utfarter.

Av handlingarna skall det framgå: Arrangörsklubb, namn på tävlingen och tävlingsdatum.

För att få beslut från Länsstyrelsen senast 1 november gäller följande stoppdatum:

- 1 augusti lämnar klubbarna angivna handlingar tillsammans med kontaktuppgifter till tävlingsledare och banläggare för respektive tävling till GOF:s tävlingsansvarig.
- 1 september skickar GOF:s tävlingsansvarig sammanställning för alla tävlingar nästkommande år tillsammans begäran om samråd enligt Miljöbalken och begäran om dispens från Terrängkörningslagen.
- 1 november förhoppningsvis positiva beslut inklusive eventuella begränsningar och hänsyn som arrangören måste göra från Länsstyrelsen

Tillstånd som arrangörs själva måste söka.

- Dispens från Naturreservatens föreskrifter, måste göras i god tid innan tävlingen, senast ett år innan. Ansökan görs hos Länsstyrelsen.
- Polistillstånd eller anmälan, minst 6 månader innan tävlingen. Ansökan görs vid Polismyndigheten. (Se PM för orienteringsarrangörer)
- Önskemål om hastighetsbegränsningar på berörda vägar eller avstängningar mm. ska det lämnas en ansökan om lokala trafikföreskrifter hos länsstyrelsen. Minst 6 månader innan tävling. (Se PM för orienteringsarrangörer)

Övriga aktuella stoppdatum för tävlingsarrangörer

31 mars	året innan	Nationella och DM tävlingar inlagda i Eventor Tävlingsområden för DM- och nationella tävlingar avlyses
15 maj	året innan	Övriga tävlingar inlagda i Eventor
31 dec	året innan	Inbjudan till nationella till GOF:s tävlingsansvarig, publicering i Eventor efter godkännande.
1 februari	-	Inbjudan till övriga tävlingar inlämnas <i>Plats, tid mm för motionsorienteringar inlämnas</i>